

2. Бабіч О.В. Ефективна обробка інформації // <http://www.intuit.ru/department/expert/mindmap/class/free/3/>
3. Гавейн Шакті Созидательная визуализация // Софія, 2007. – 208 с.
4. Наст Джеймі Эффект визуализации. Как использовать скрытые возможности мозга, учиться быстрее, запоминать больше, достигать успеха в бизнесе // Ексмо, 2008. – 206 с.

Чемерис А.В.

здобувач,

Києво-Печерський ліцей № 171

РОБОТА УЧНІВ ІЗ ПИСЕМНИМИ ІСТОРИЧНИМИ ДЖЕРЕЛАМИ ЯК МЕТОДИЧНА ПРОБЛЕМА

Сучасна шкільна історична освіта спрямована як на набуття учнями історичних знань, так і на формування їхніх ключових, галузевих і предметних компетентностей, що включають вміння шукати, обробляти й аналізувати інформацію, висловлювати власне ставлення до історичної й суспільної інформації, аналізувати факти й судження, аргументовано захищати власну думку тощо.

Сучасні науковці, як працюють над проблемою дослідницької діяльності учнів на уроках історії наголошують на тому, що без використання історичних джерел, і передусім писемних, ефективно навчання учнів історії неможливе. Писемні історичні джерела виступають основою історичних знань. Необхідність їх використання і методи роботи з ними були і залишаються предметом наукових розвідок учених і практичної роботи вчителів.

Методичні підходи до роботи учнів з писемними історичними джерелами розроблялися вченими різних історичних періодів. Серед сучасних українських учених і методистів відомі роботи В. Власова, Л. Задорожної, Ю. Малієнко, В. Мисана, О. Пометун, А. Приходько, Г. Фреймана та ін. У них розглянуті підходи до класифікації історичних документів та описано їх функції у навчанні історії учнів, визначені основні прийоми діяльності вчителя у роботі з писемними історичними джерелами на уроках тощо. В працях К. Баханова, В. Власова, Н. Гупана, Т. Ладиченко, В. Мисана та ін. відображені інноваційні підходи до використання писемних джерел на уроках історії. Зокрема, важливою є думка В.Власова про те, що історичне джерело як засіб навчання історії вписується в сучасну освітню парадигму. Дослідник зазначає, що історичне писемне джерело відображає реальну, а не вигадану ситуацію, що дає можливість учням проаналізувати її та сформуванню власне уявлення. Також історичне писемне джерело переконливо демонструє, наскільки та як можна спотворити інформацію (свідомо чи несвідомо) [1, 6].

У наукових розвідках Л. Задорожної, Т. Ковбасюк, І. Костюк, П. Мороза, О. Пометун, М. Роговенко та ін. розглядаються питання формулювання проблемних завдань до писемних історичних джерел, методики проведення

уроків із окремих курсів історії з використанням дослідницьких методів навчання. Зокрема, Т. Ковбасюк у розробці методичних підходів до роботи з систематичним використанням історичних писемних джерел під час викладання історії відносить поетапне оволодіння учнями вмінь працювати з документами. Дослідниця зазначає, що слід враховувати вікові особливості мислення учнів, вміння працювати з історичними писемними джерелами, поступово ускладнювати завдання та відбирати різноманітні історичні джерела для використання на уроці виходячи з таких критеріїв, як тип документу, його зміст та обсяг [3].

У той же час, А.Л. Задорожна наголошує на тому, що робота з історичними писемними джерелами сприяє кращому розумінню учнями природи й сутності історичних знань, критичному оцінюванню історичного процесу. Використання вчителем історичних писемних джерел на уроках історії дає можливість учням сформулювати власне бачення та аргументоване тлумачення подій крізь призму тієї інформації, що міститься в історичному документі [2].

Важливий аспект щодо методичних особливостей організації роботи учнів з писемними історичними джерелами висвітлений у дослідженні І. Костюк. Дослідник аналізуючи роль роботи учнів із історичним писемним джерелом у розвитку їхнього критичного мислення, зазначає, що гострою проблемою є не відсутність чи наявність історичного джерела (текстового), а спосіб його відбору й система запитань для аналізу учнями [4]. На цьому ж наголошує і П. Мороз, зазначаючи, що вдало підібрані історичні джерела допомагають учням оживити історію та відчути дух епохи [5].

Дослідник означеної проблеми Роберт Страдлінг відмічає, що первинні джерела надають учням можливість відчути себе в ролі людей, безпосередньо пов'язаних з подіями, що вивчаються, а також демонструють учням різні погляди на певну історичну подію чи процес. Також він до переваг використання писемних джерел у навчанні учнів відносить те, що робота з ними вимагає застосування учнями основних історичних понять, постановки запитань, аналізу й пояснення змісту інформації, формулювання висновків, умовиводів тощо [7].

Аналіз наукової і методичної літератури свідчить про те, що методика використання писемних історичних джерел на уроках історії є актуальним об'єктом дослідження сучасної педагогічної науки. Утім, недостатньо вивченою залишається дослідницька діяльність учнів профільних класів суспільно-гуманітарного напрямку на уроках історії. Важливим питанням є створення методичної системи використання писемних історичних джерел із історії України відповідно до оновленого змісту шкільної історичної освіти та компетентнісної парадигми освіти. Вирішення потребує і така методична проблема, як роль писемних історичних джерел у формуванні інформаційної компетентності учнів як складника історичної предметної компетентності.

Список використаних джерел:

1. Власов В. Історичне джерело в арсеналі дидактичних засобів: чи здатна методика подолати втому від історії // Історія в школах України. – 2009. – № 4. – С. 3–8.

2. Задорожна Л. В. Методика використання історичних документів на уроках історії України в загальноосвітній школі / автореф. на здобуття наукового ступеня к. пед. н. за спеціальністю 13.00.02 – теорія і методика навчання історії. – К., 2005. – 22 с.

3. Ковбасюк Т. Л. Методичні засади використання писемних історичних джерел у навчанні історії України учнів основної школи / автореф. на здобуття наукового ступеня к. пед. н. за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання (історія та суспільствознавчі дисципліни). – К., 2010. – 23 с.

4. Костюк І. Практичні заняття з історії як засіб розвитку критичного мислення та дослідницьких навичок учнів // Історія і суспільствознавство в школах України: теорія та методика навчання. – 2014. – № 1-2. – С. 6–8.

5. Мороз П. В. Дослідницька діяльність учнів в процесі навчання історії України: методичний посібник / Мороз П. В. – К.: Педагогічна думка, 2012. – 128 с.

6. Пометун Е. И. Школьное историческое образование в Украине: пути развития и проблемы. – Луганск, 1995 – 200 с.

7. Страдлинг Р. Преподавание истории Европы XX века. – Страсбург: Совет Европы. – 289 с.

Щербакова О.Л.

кандидат педагогічних наук, доцент,

Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

В умовах глобалізації сучасних освітніх процесів розвивається нова концепція педагогічної освіти, зокрема, підготовки вчителя іноземної мови, підвищення кваліфікації викладачів іноземної мови, зокрема у педагогічному ВНЗ. Викладачеві належить провідна роль у формуванні і розвитку в кожній особистості професійних знань, активної життєвої позиції, громадянськості. Крім того, що викладач-майстер повинен добре володіти мовою, яку він викладає, йому необхідно також орієнтуватися в різноманітності педагогічних технологій, мати свою думку і вміти обґрунтовувати її, правильно оцінювати свої можливості, вміти передати свої знання учням. У цьому розумінні питання професійно-педагогічного розвитку викладача набуває особливої уваги.

Є дві головні складові вчителя – майстерність та особистість. Якщо вчитель не буде ними володіти, нам не вдасться зробити освіту потужним чинником соціального, економічного і духовного розвитку суспільства, чинником його інтелектуального відродження. На думку вченого І. Я. Лернер, передача майбутньому вчителю професійної культури включає в себе чотири компоненти:

- знання про сфери додатка діяльності;
- досвід здійснення відомих способів діяльності;
- вміння підійти творчо до вирішення нової професійної завдання;
- досвід емоційного ставлення до професійної діяльності, переломлений через систему цінностей особистості.